

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет фізичної культури та здоров'я людини

Кафедра фізичної реабілітації, ерготерапії та домедичної допомоги

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

*Міжнародної науково-практичної
конференції*

**«ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

15 лютого 2024 р.

ЧЕРНІВЦІ

9. Kim YS, Nam JS, Yeo DW, Kim KR, Suh SH, Ahn CW. The effects of aerobic exercise training on serum osteocalcin, adipocytokines and insulin resistance on obese young males. Clin Endocrinol (Oxf)2015 May;82(5):686–94.

10. Huan CH, Chen JQ, Lin JX, Chen CX, Chen Q, Yang F, et al. Exercise-induced insulin resistance improvement related to the changes of serum adiponectin, leptin and their interaction China Sport Science and Technology. 2011:100–5.

Світлана МАРЧЕНКО,

завідувачка світлотехнічного відділення,

відокремленого структурного підрозділу «Полтавський політехнічний

фаховий коледж Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»

Михайло БОГОЛЮБ,

студент 18 групи,

відокремленого структурного підрозділа «Полтавський політехнічний

фаховий коледж Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»

Анатолій ЛЕВКОВ,

к.мед.н., доц. кафедри фізичної терапії та ерготерапії,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Конратюка»

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Фізична реабілітація – це багатоетапний процес відновлення здоров'я людини та реінтеграція її в професійне та соціальне життя. Проблеми реабілітації хворого складні і залежать від командної взаємодії багатьох фахівців – терапевтів, хірургів, травматологів, фізіотерапевтів, психологів, психіатрів та фахівців з фізичної реабілітації [6]. Процес фізичної реабілітації поєднує фізіологічно-анатомічні, суто медичні знання та навички у галузі фізичної культури. За інформацією в ЗМІ з посиланням на Генеральний штаб України, статус учасника Антитерористичної операції отримали близько 121 тис. військовослужбовців, які потребують медичної, психологічної та фізичної реабілітації. За даними медичного департаменту Міністерства Оборони України за період проходження АТО з 2014 по 2016 рр. в Збройних Силах України поранення отримали близько 9 тис. військових, із них вогнепальні поранення м'яких тканин становлять 60 %, вогнепальні переломи кінцівок – 40% [6].

Беручі до уваги воєнну ситуацію сьогодні, можемо спрогнозувати негативну динаміку отримання травм на полі бою. Наприклад, у травні 2022 року на полі бою львівський військовослужбовець Сергій отримав струс мозку, поранення внутрішніх органів та сильний перелом кісток ніг. Спочатку всю медичну допомогу бійцю надавали у Кривому Розі, а коли стан стабілізувався, його перевезли до Львова. Чоловік уже переніс дві операції на нозі, поставили апарат Ілізарова, попереду ще третя операція та тривала реабілітація. Тим не менш, сім'я Сергія вже шукає хоча б кількадевні курси чи програму реабілітації, хоча сам військовий каже, щойно рани загояться, повернеться на фронт [7]. Навести таких випадків ще можна дуже багато. Це означає, реабілітація військових в Україні є нагальним питанням.

Реабілітація як психологічна, так фізична має включати:

- проведення обов'язкового медичного огляду військовослужбовців, звільнених у запас (демобілізованих);
- створення та розвиток транспортних служб для перевезення осіб з інвалідністю та травмованих;

- надання психологічної реабілітації військовослужбовцю не пізніше ніж за тиждень до його звільнення з військової служби;

- сприяння волонтерській діяльності щодо проведення заходів з реабілітації та соціальної адаптації демобілізованих військовослужбовців тощо [4].

Ерготерапія (що дослівно перекладається трудотерапія) в комплексній реабілітації займає провідне положення. Ерготерапія містить три основні поняття:

- здоров'я (визначення за ВООЗ) — стан повного фізичного, розумового та соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороби;

- благополуччя (визначення за ВООЗ) — універсальне поняття, що охоплює усі людські домени, а також фізичний, психічний, соціальний;

- участь — реабілітація в умовах життєвої ситуації, залучення до діяльності.

Об'єднання цих трьох понять формує визначення ерготерапії — досягнення благополуччя і здоров'я клієнта шляхом залучення його до праці [4].

Ерготерапевти допомагають людям виконувати повсякденні справи, які є важливими для їх здоров'я та повноцінного життя у різних сферах [8].

Найчастіше у відновленні застосовують такі засоби та методики:

- масаж: точковий, лімфо-дренажний, апаратний, сегментарно-рефлекторний;

- фізіотерапевтичні процедури: електротерапія (електрофорез лікарських речовин, електроміостимуляція, дарсонвалізація), світлолікування (ультрафіолетове й інфрачервоне опромінення), гідротерапія (ванни з додаванням лікарських речовин або ефірних олій, місцеві 4-камерні ванни, підводний душ-масаж), теплолікування (грязе-, парафіно- і озокеритолікування), ультразвукова терапія, магнітотерапія.

- механотерапія

- кінезіотерапія [6].

Пройшовши лікування в госпіталі, військовослужбовці стикаються з проблемою відновлення своєї функціональності. Адже наслідки поранень та тривала прикутість до ліжка з обмеженням рухливості призводять до атрофії та ослаблення м'язів, формуються контрактури, які не дають можливості повноцінно рухатись. Навіть після врятування кінцівки, ефективної репозиції кісткових уламків чи фіксації переломів хребта необхідна реабілітація. Це дуже важливе завдання, без якого неможливе повноцінне повернення військовослужбовця до мирного життя. *Реабілітація військовослужбовців після поранень* потребує тривалого часу, який може тривати від 1-2 до 5-6 місяців і більше. Це потребує терпіння й наполегливості не лише самого пораненого, а й професіоналізму, чуйності та терпіння медичного персоналу [3].

Реабілітація опорно-рухового апарату є одним із найпоширеніших напрямів. Найчастіше застосовують мануальну терапію, яка дає змогу усунути блоки суглобів, зміщення хребців та проводити розробку опорно-рухового апарату за допомогою механотерапії. Також у процес реабілітації включають комплекси фізіотерапевтичних процедур, що можливість ефективно знімати біль та запальний процес, відновлювати іннервацію тканин та посилювати регенерацію, усувати контрактури та ущільнення, відновлювати та посилювати кровопостачання. Важливим у реабілітації є найскоріше повернення хворої людини до повноцінного психосоціального життя та найбільш повне відновлення втраченої працездатності [2].

Також поширеним методом відновлення функцій організму є кінезіологічне тейпування. Кінезіологічний тейп, який закріплений на тілі людини здійснює стимуляцію рецепторів шкіри, що позитивно впливає на його нервову систему. Варто також зауважити, що кінезіологічне тейпування із використанням різних методик є додатковим засобом оперативного та контрольованого формування суглобо-м'язових відчуттів, а також покращення управління спеціалізованих рухів індивіда [5].

Аналіз літературних джерел свідчить, що питання реабілітації військовослужбовців у теперішній час набуває все більшого поширення. Травматичний досвід, отриманий під час перебування у зоні бойових дій негативно впливає як на фізичне, так і на психологічне життя військових, а також на їх оточення. Повертаючись до нормального життя, кожен військовослужбовець потребує кваліфікованої допомоги. Основними методами фізичної реабілітації армійців є масаж, фізіотерапевтичні процедури, кінезіотерапія, механотерапія та ерготерапія. Участь у бойових діях – надзвичайно потужний стрес для людини, тому психологічна реабілітація є також невід’ємною частиною відновлення, адже майже кожен військовий стикається з посттравматичним стресовим розладом.

Список літератури

1. Ільницька, Т. (2016). Реабілітація військовослужбовців. *НЕЙРОNEWS*, 1(75), 6-7.
[https://neuronews.com.ua/uploads/issues/2016/1\(75\)/5831941245.pdf](https://neuronews.com.ua/uploads/issues/2016/1(75)/5831941245.pdf)
2. МЕДНЕАН. (б.д.). *Реабілітація військовослужбовців*. Взято 23 серпня 2022 з <https://www.mednean.com.ua/uk/reabilitaciya-vijskovosluzhbovciv/>
3. Лавренюк, В. (2017). Психологічна і медична реабілітація військовослужбовців: що нового в законодавстві? *Дзеркало тижня. Україна*, (15).
https://zn.ua/ukr/SOCIUM/psihologichna-i-medichna-reabilitaciya-vijskovosluzhbovciv-scho-novogo-v-zakonodavstvi-240458_.html
4. Сулима, В. С., Філяк, Ю. О., & Красновський, В. М. (2020). Місце ерготерапії в комплексній реабілітації учасників антитерористичної операції/операції Об’єднаних сил з урахуванням світового досвіду. *Травма*, 21(6), 46-53. <file:///C:/Users/user/Downloads/mistse-ergoterapiyi-v-kompleksniy-reabilitatsiyi-uchasnikiv-antiteroristichnoyi-operatsiyi-operatsiyi-ob-ednanih-sil-z-urahuvannyam-svitovogo-dosvidu.pdf>
5. Шемчук, В., Вербин, Н., Шемчук, О., Матвеев, А., & Гайдаров, С. (2021). Методика фізичної терапії майбутніх офіцерів із використанням засобів кінезіологічного тейпування. *Військова освіта*, 2(44), 283-304.

<file:///C:/Users/user/Downloads/250042%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-573924-1-10-20211229.pdf>

6. Грін, С. О., & Остроушко, О. Д. (2018). Аналіз потреби у фізичній реабілітації учасників АТО та тактика відновлення військових з ураженням суглобів. *Спортивна медицина і фізична реабілітація*, (1), 93-100.

<file:///C:/Users/user/Downloads/179963%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-398808-1-10-20191006.pdf>

7. Shveda, O. (2022). «Those who haven't lost their limbs return to the front almost immediately.» How Ukrainian soldiers undergo rehabilitation. Lviv now.

[https://tvoemisto.tv/en/news/those_who_havent_lost_their_limbs_return_to_the_front_almost_immediately_how_ukrainian_soldiers_undergo_rehabilitation_133550.htm](https://tvoemisto.tv/en/news/those_who_havent_lost_their_limbs_return_to_the_front_almost_immediately_how_ukrainian_soldiers_undergo_rehabilitation_133550.html)

1

Андрій ОРФІН

аспірант, лікар-інфекціоніст

КНП ЛОР «Львівська обласна інфекційна клінічна лікарня»

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана

Боберського,

Марія МАЗЕПА

доктор медичних наук, професор

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

**ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ТА РІВНЯ
ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ЛЮДЕЙ ЛЮДЕЙ ЩО ЖИВУТЬ З ВІЛ**